

## Příloha Mozaiky Pionýra • listopad 2011

Výběr z metodických a pracovních listů projektu Klíčeni

### Zvířátka

(nejmladší)

umění: Ptáček - kreslím

### Putování se psem

(Mladší školní věk)

technika: Raketa na stlačený vzduch

sport: Dobrodružné hry

### Příběhy ze staré půdy

(Starší školní věk)

příroda: Odhady

technika: Pravidla stolní hry

### Osmá planeta

(15+)

člověk a společnost: Vyberte srdce

### Texty jsou v pracovní verzi, jež momentálně prochází ročním cyklem ověřování a úprav.

Aktivity popsané na následujících stranách slouží především jako náměty pro činnost oddílů.

Pokud se rozhodnete je vyzkoušet, jakékoliv zkušenosti, kladné i záporné, budou vítány.

Psát můžete na [kliceni@kliceni.cz](mailto:kliceni@kliceni.cz), děkujeme.





Čas přípravy  
120 minut



Čas realizace  
60 minut



Prostor  
klubovna



Roční období  
listopad,  
prosinec



Počet účastníků  
minimálně 2



Věková kategorie  
1. a 2. třída

## Ptáček – Kreslím

**Cíl:** Rozvoj jemné motoriky ruky, schopnosti vyjadřovat, zachycovat a sdělovat své prožitky kresbou.

**Motivace:** V mladším školním věku by měl být vývoj jemné motoriky již dokončen, dítě by tedy mělo správně zacházet s drobnými předměty, avšak je potřeba tuto schopnost různými způsoby podporovat, jedním ze způsobů může být kresba, při které se jedinci vyjadřují a rozvíjí zároveň svou fantazii...

**Legenda:** Náš ptáček „.....“ nemá zimu moc rád, je mu chladno, zebou ho nožičky, není toho moc na sezobnutí. To my jsme na tom lépe, můžeme si obléknout teplé kabáty a boty, nasadit si čepici i rukavice a zima nám nevádí! Vzpomínáte, jak jsme byli posledně (na zimní vycházce, společně sáňkovat nebo bruslit,...) pojďme, řekneme ptáčkoví, co se nám líbilo.

**Potřeby:** K tomuto metodickému listu je pracovní list U1A.

Zmizík, lahvička inkoustu, širší ploché štětce, čtvrtky, nůžky, novinový papír nebo pracovní podložka, pravítko, tužka, lepidlo, (případně hotové rámečky obrázků); na ozdoby navíc: jehla, nit, smrkové větve, váza; obálky na novoročenky.

Zajistit: tichou reprodukovanou hudbu na podmalování vánoční či zimní atmosféry.

Vyrobít: ukázkové výrobky, připravit šablony (zvonků, koulí, případně domečků, kostelíku stromků apod.).

Přinést: ukázky vánočních přání a pohlednic se zimními motivy, případně reprodukcí obrázků Josefa Lady: Vánoce, Zima. Máte doma opravdový textilní modrotisk? Přineste ho dětem ukázat!

**Provedení:** Zeptejte se dětí, co je na zimě hezké, na co se těší, co mají rády. Řekněte jim, že nakreslí ptáčkoví zimní obrázek. Ukažte hotový výrobek a poraďte se, co s ním můžete udělat (vyzdobit klubovnu, věnovat jako dárek, apod.).

### Zimní krajina

Vyberte si předem z různých variant:

### Obrázek

Na novinovém papíru natřít inkoustem obdélníky či čtverce předem vystřížené ze čtvrtky a nechat zaschnout. (Práci urychlí a zjednoduší, připraví-li to předem instruktor.) Zmizíkem pokreslit celou plochu, téma - např. „Můj zážitek ze zimních prázdnin“ nebo „Těším se na zimu“, případně zdokumentovat oddílové hrátky na sněhu z minulého období.

Možnosti dokončení:

- Jednoduchý rámeček vytvoříte nalepením na čtvrtku, která má strany o 3–5 cm. větší než nakreslený obrázek.
- Rámeček můžete vyříznout z bílého kartonu a nalepit na obrázek.
- Použijte hotový dřevěný rámeček nebo rámeček tvořený dvěma skly.

### Novoročenka

Podobně, pouze menší velikost, případně i jednodušší „vánoční“ motivky: sněhulák, kapřík, stromek, sáňky, prasátko, podkova, betlémská hvězda, apod. Dokončit nalepením na kartičku ze čtvrtky formátu A5, kterou jste předem přeložili napůl. Na závěr vložte do obálky. Text přání mohou děti napsat až doma společně s rodiči nebo staršími sourozenci.

**Metodické poznámky:** Zmizíkem nebo naopak perem můžete dokreslit písmena PF a číslice nadcházejícího roku. Dětem vysvětlete, co znamenají (pochází z francouzštiny – Pour féliciter = pro štěstí). Zeptejte se, zda rodina dostává nějaká vánoční a novoroční přání nebo pohlednice. Můžete si chvíli povídat, co všechno lze našim blízkým a známým k novému roku přát. A co jim rozhodně přát vhodné není?

### „Modrotiskové“ vánoční ozdoby

Na předem připravenou, inkoustem z obou stran nabarvenou polovinu čtvrtky si děti obkreslí několik šablon a vystřihnou je.



Vystřižené tvary ozdobí kresbou zmizíkem, nejprve obtáhnou obrys, poté dekorují vnitřní plochu. Lépe působí, je-li na obou stranách stejný motiv. Na závěr pověste ozdoby na nit a ozdobte jimi větve nebo stromeček.

**Metodické poznámky:** Ukázat dětem, jak šetřit místem – jak správně naskládat šablony těsně vedle sebe, aby z jednoho papíru vystřihly co nejvíce ozdob (častá chyba i starších, že kladou šablony daleko od kraje, doprostřed, s velkými rozestupy).

Ukázat podobnost našeho výrobku s textilním modrotiskem (postup je však obrácený – nejprve kresby nebo tisk, pak obarvení).

#### Další varianty:

##### Prostorové ozdoby

Na vytvoření jedné prostorové ozdoby potřebujete dva stejné jednoduché tvary. Jeden podle osy nastříhnete v horní polovině, druhý v dolní a zasunete do sebe. Teprve potom kreslete, aby vzor na sebe správně navazoval.

##### Pohádková vesnička

Působí velmi půvabně. Jsou v ní různé domečky, kostelík, zvonice, stromky, apod. Zmizíkem obtáhnout obrys, nakreslit okna, dveře, roubení domků, zasněženou střechu i s rampouchy, atd. Ozdoby mohou být jednoduché i prostorové.

##### „O nejpřesnějšího malíře“

Připravte velký balicí papír s předkreslenou čtvercovou sítí. Nechte děti, aby z přílohy knihy vybraly obrázek jednoho z pěti zvířátek ve čtvercové síti. Ukažte jim, jak se může do velké prázdné čtvercové sítě na balicím papíře obrázek postupně po jednotlivých čtverečkách přenášet a tím zvětšovat. Kdo si to chce taky zkusit, může si na pracovním listě překreslit do prázdné čtvercové sítě domek nebo ryбку a vybarvit. Na příští schůzce si výtvary společně prohlédněte a vyhlase vítěze.

**Metodické poznámky:** Vítězům můžeme natisknout čtvercovou síť na průhlednou folii. Ukázkové zvířátko na balicí papír mohou děti dokreslovat postupně, jako kolektivní dílo, například při čekání na rodiče po schůzce, a může pak sloužit jako výzdoba klubovny.

#### Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Většina dětí se specifickými vzdělávacími potřebami bude mít problémy s kresbami (porucha visuomotoriky, dyspinxie atd.) – často mohou působit výtvary jako „čmáranice“, rovněž umísťování obrázků na střed rámečků bude dětem působit obtíže, proto je povzbuzujte pochvalou a v případě potřeby jim pomozte.

#### Moje poznámky:

Použitá a doporučená literatura:

Zdenka Marková: Hry a nápady pro školáčky – Zima, Grada 2003.

Kociánová, Nováková, Šťástková: Nápady pro sváteční chvíle, Dita 2002.

#### Pozor na:

Při práci s nůžkami názorně předvést, jak budeme vystřihovat, povědět si, jak se nůžky drží a podávají druhému. Pozor! Většina lepidel patří mezi extrémně hořlavé materiály a jako k takovým se k nim musíme chovat. Vždy je nutné si přečíst příbalový leták, seznámit se se správným pracovním postupem, přečíst si, co dělat v případě zdravotních nesnází – a snažit se jim předcházet. Nikdy nepoužívat hořlavé materiály v blízkosti ohně, svíčky, zápalky! Větrat a dodržovat hygienu.

Pokud budou děti samy pracovat s inkoustem, je třeba je upozornit na opatrnost (špatné odstraňování skvrn). Zmizík nestrkat do pusy.

Můžete říci, že tu máte detektivy, kteří budou v průběhu schůzky správné zacházení s nástroji sledovat a v závěru schůzky dají všem, kdo si to zaslouží, třeba samolepku nebo nějakou drobnost či body do oddílového hodnocení.

#### Poznámky ověřovatele:





Čas přípravy  
10 minut



Čas realizace  
30–45 minut



Prostor  
klubovna



Roční období  
nerozhoduje



Počet účastníků  
nejvýš 20



Věková kategorie  
4.–5. tř.,  
10–11 let

## Raketa na stlačený vzduch

**Cíl:** Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, úsporně zachází s materiálem.

**Motivace:** Na našem putování se psem se můžeme podívat do vesmíru. Zkusíme si vyrobit raketu, která, budeme-li šikovní, bude i létat.

**Potřeby:** Tuhý papír, nůžky, lepidlo, tužku, barvy a pravítko.

K tomuto metodickému listu je k dispozici pracovní list T7A.

**Provedení:** Připravíme si pro každé dítě pracovní plochu a materiál, který bude potřebovat.

Z pracovního listu si pak nejprve obkreslíme všechny části rakety na tuhý papír. Nákres můžeme zvětšit v měřítku 2:1. Černě šrafované plošky vybarvíme libovolnou barvou a můžeme začít stříhat a lepit.

Vystříháme díl č. 1 a podle přerušovaných čar ohneme do tvaru šestibokého hranolu. Nahoře ho uzavřeme dílem č. 2, ke kterému ještě musíme přilepit špičku rakety. Provedeme to tak, že díl č. 3 složíme do šestibokého jehlanu a než jej přilepíme, vlijeme do špičky trochu lepidla (aby byla odolnější proti nárazům) a necháme zaschnout. Všechny šest dílů č. 4 (stabilizační křídélka) vystříháme, přeložíme v polovině, ohneme lepicí plošky a přilepíme je na označená místa dílu 1.

Pak zhotovíme druhou část rakety. Vystříháme díl č. 5 a podle přerušovaných čar ohneme a slepíme opět do šestihranu. Plošky pro nalepení dílu č. 6 jsou rozstříhány a ohnuty směrem ven. Díl č. 6 na ně přilepíme z jedné strany (přetáhnutím přes celou délku dílu č. 5), díl č. 7 bude ze strany druhé. Samozřejmě, že šestihranný otvor musí být nalepen souhlasně s hranami dílu č. 5.

Po důkladném zaschnutí nasuneme menší hranolek (z dílů č. 5, 6, 7) do většího. Přidržíme si celou raketu za vyčnívající část dílu 5 a foukneme do spodního otvoru. Raketa (z dílů 1–4), vymrštěná stlačeným vzduchem, prudce vyletí. Její směr můžeme ještě vyrovnat nastavením stabilizačních plošek tak, že dopadne s poměrně slušnou přesností.

Hotové rakety využijeme při další činnosti oddílů a družin.

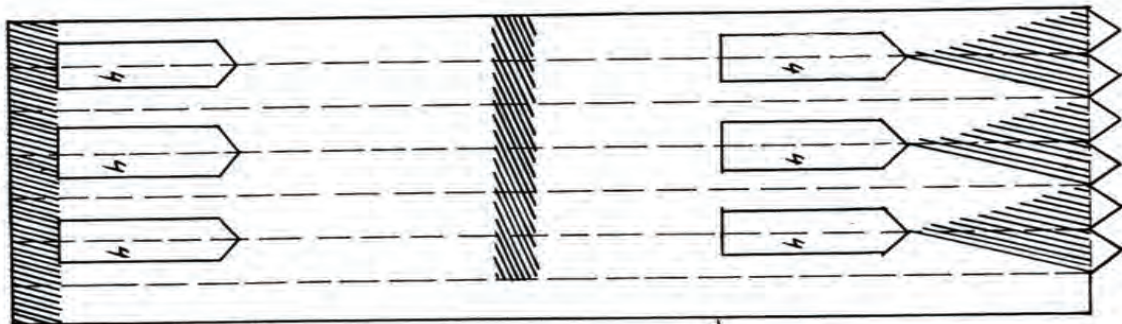
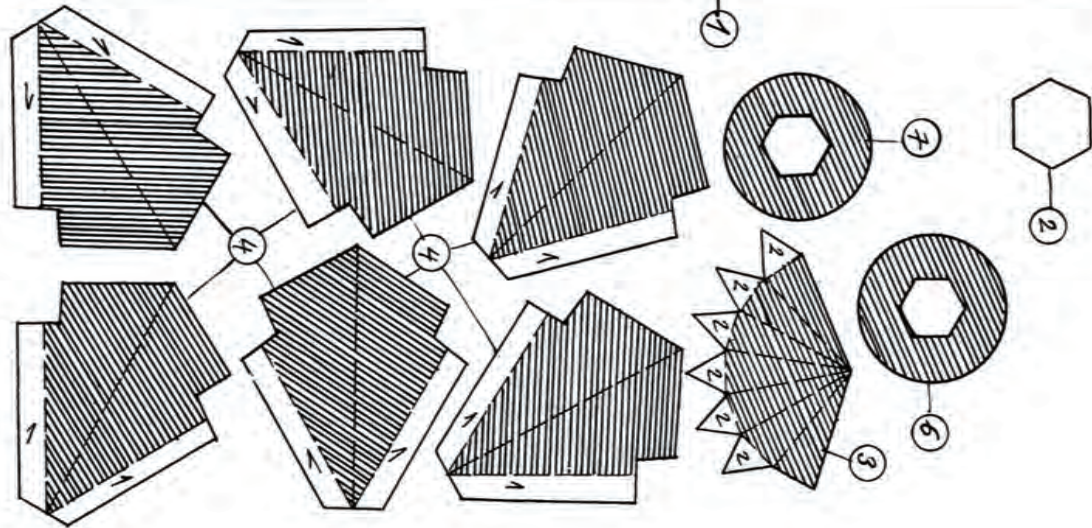
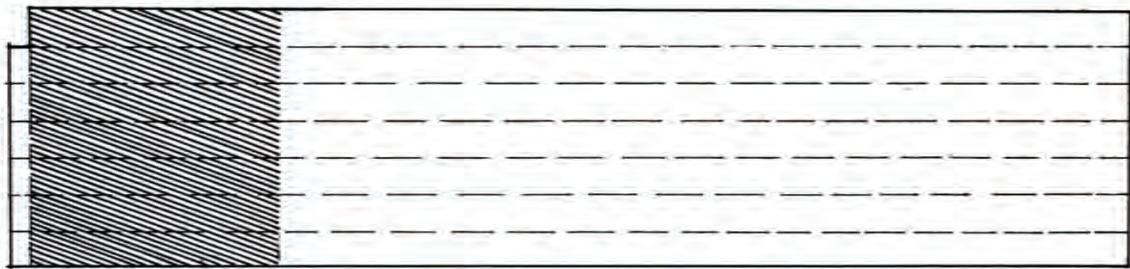
V klubovně můžeme připravit výstavku raket a venku, na volném prostranství, uspořádáme raketové závody.

Závodit můžeme: v délce letu, v přesnosti doletu (na cíl), v ladnosti letu apod.

### Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Tato aktivita nevyžaduje zvláštní specifika práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami. Pomoc a dohled budou potřebovat děti s ADHD, děti s poruchou jemné motoriky a přesné pokyny bude vyžadovat práce s autistickými dětmi.

### Moje poznámky:



TENTO PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN  
EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM  
A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY





Čas přípravy  
60 minut



Čas realizace  
90 minut



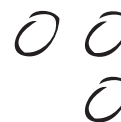
Prostor  
les



Roční období  
jaro, léto,  
podzim



Počet účastníků  
15–20



Věková kategorie  
9 let / 3. tř.

## Dobrodružné hry

**Cíl:** Vyzkouší si hry v přírodě s dobrodružnou tematikou. Učí se pohyb a orientaci v terénu.

### Motivace:

V dobrodružných knihách Jacka Londona se píše o zlaté horečce. Víte, co to je? Není to žádná nemoc, ale hromadný přesun zlatokopů do míst objevu zlata. Nejznámější zlatá horečka vypukla koncem 19. století na americkém Klondiku. Desítky tisíc lidí mířily do této pusté oblasti za zlatem a vidinou snadného zbohatnutí. V údolí řeky Bonanza Creek se to tehdy hemžilo zlatokopy. Na tuto řeku se nyní vypravíme i my. Čeká tam na nás kopa zlata. Ale jeho získání nebude v žádném případě snadné.

### Potřeby:

Malé kamínky (asi 10–15 ks na jednoho hráče), zlatý nebo žlutý sprej, fáborky, hadrové koule (molitanové míčky), dvě lana (asi 4 m), šňůry různých délek, barevné lístečky v šesti barvách.

K tomuto metodickému listu není k dispozici žádný pracovní list.

### Provedení:

#### Bonanza

Je bojová hra, při které se děti snaží získat co nejvíce zlatých kamenů ze střeženého území.

Vyznačíme v členitém terénu lesa (pomocí fáborků) herní území o velikosti cca 50 × 20 m. Na tomto území rozházíme hroudy zlata – kamínky nastříkané zlatým sprejem. Děti vbíhají naráz na toto území a snaží se ukořistit zlato. Vzít však smí maximálně 3 hroudy. Zlatonosné území však střeží hlídači – 4 vedoucí, kteří se snaží dětem v získání zlata zabránit. Mají hadrové koule a snaží se zlatokopy zasáhnout. Pokud se jim to podaří, musí hráč pustit zlato, které nasbíral, a ztrácí jeden život. S nasbíraným zlatem přibíhají děti k vedoucímu mimo herní území, který jim získané body zapíše 1 hrouda = 1 bod. Zde získají také nový život v případě vybití. Celkem má každý hráč k dispozici 3 životy. Délku hry přizpůsobíme situaci (cca 30 minut). Vítězí zlatokop, kterému se podařilo získat nejvíce zlata.

#### Pavoučí síť

Mezi dvěma stromy v lese utkáme umělou pavučinu. Tvoří ji dvě natažená lana, dolní asi 40 cm a horní asi 210 cm nad zemí. Pomocí šňůr nebo provázků upleteme mezi nimi síť, která musí mít alespoň 12 ok, kterými se může protáhnout dospělý člověk. Oka mají různou velikost a tvar, v dolní části sítě vytvoříme dvě větší oka, která lze prolézt bez pomoci. Kolem sítě odstraníme větve, kameny či vysokou trávu.

Děti rozdělíme do stejně početných družstev (maximálně osmičlenných). Úkolem každého družstva je prolézat jednotlivými oky tak, aby se nikdo sítě nedotkl. Při akci musí respektovat tato pravidla:

Síť nesmíme podlézat ani přelézat vrchem, nepoužíváme žádné pomůcky a síť nemůžeme také obejít.

1. Nedotýkáme se stromů, na kterých je síť upevněna.
2. Síť nesmíme nikdy proskakovat!
3. Každý smí prolézt pouze jedním, pro něho určeným okem.
4. Hráči si při průlezu pomáhají, ale nesmí se nikdo dotýkat sítě.

Jednotlivá družstva se připraví ke hře. Před začátkem prolézání určíme nejméně 3 minuty na plánování a přípravu taktiky. Členové družstva prolézají jednotlivými oky, jeden po druhém, na druhou stranu sítě. Za každý dotek sítě udělíme družstvu trestné body. Vyhrává družstvo, jehož členové překonali překážku s nejméně trestnými body.

#### Pyramidy

Je dobrodružná hra, jejímž cílem je najít v lese co nejdříve všechny barevné pyramidy.

Připravíme si barevné lístečky v šesti barvách. Počet lístečků každé barvy odpovídá počtu hráčů. Lístečky očísujeme a poskládáme do hromádky tak, aby nejmenší číslo (1) bylo nahoře. V lese, v herním území o velikosti asi 50 × 50 m ukryjeme šest hromádek pyramid. Hráči vyrazí najednou do herního pole a hledají je. Každý hraje sám za sebe. Najde-li hráč pyramidu, vezme si nenápadně (aby nikomu nenapověděl) z hromádky vrchní lísteček a uschová si jej. Pokračuje v dalším hledání. Jakmile nalezl lístečky ve všech šesti barvách, hra pro něj končí. Délku hry určíme časovým limitem cca 20 minut. Po ukončení hry sečteme každému dítěti čísla na jednotlivých lístečcích. Vyhrává hráč s nejmenším součtem.

### Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Tato činnost nevyžaduje zvláštní specifika práce s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami. Dětem autistickým je třeba úkol vysvětlovat jednoduše a konkrétně.



Čas přípravy  
5 minut



Čas realizace  
od 10 minut



Prostor  
venku, klubovna



Roční období  
kdykoli



Počet účastníků  
neomezený



Věková kategorie  
12–14 let

## ODHADY

**Cíl:** Procvičení v odhadech vzdáleností, objemu, váhy, rozměrů i času, logické uvažování.

**Motivace:** Ne vždy u sebe člověk má metr, odměrku nebo hodinky, a přesto potřebuje alespoň hrubý odhad. Řekne-li se, že krajta tygrovitá může dorůstat délky až osm metrů, je to hodně nebo málo? Dokážete její délku vyznačit? Že ne? A co takhle 80 centimetrů? Kdopak z vás dokáže bez hodinek a mobilu odhadnout co nejpřesněji pět minut? Že nevíte, jak na to? Stačí si najít vhodnou pomůcku...

**Legenda:**

**Potřeby:** Viz dále. K tomuto metodickému listu existuje pracovní list P13A.

**Provedení:** Pro odhady vzdáleností je vhodné, aby si každé dítě vyrobilo kolík, který si ozdobí symboly, podpisem a podobně tak, aby si jej vždy poznalo.

### Odhad vzdálenosti

Každé dítě postupně určuje, kolik si myslí, že je 100/200/500 metrů. Do místa odhadu zapíchne svůj kolík. Čí kolík je nejbližší správné vzdálenosti, vyhrává. Poté můžeme ověřit, zda platí obecné pravidlo, že dvojkrok dospělého člověka měří 1,5 metru. Ovšem pozor na to, že při chůzi do kopce se kroky zkracují, z kopce naopak prodlužují.

*Varianta:* Jdeme-li na výlet, dáme každému za úkol odhadnout větší vzdálenost – např. 2,5 km. Měříme buď podle mapy, krokoměrem nebo pomocí GPS.

Připravíme si několik kartiček s názvy zvířat (kráva, uřovka, orel mořský, zmije, medvěd hnědý, lev bengálský, výr velký, slon africký apod.). Každé dítě si vylosuje zvíře a jeho úkolem je vykolíkovat jeho velikost (rozpětí křídel). Následně zadáme vykolíkovat ještě největšího savce – plejtváka obrovského, který měří až 33 metrů.

Na táboře je vhodné uspořádat soutěž v odhadu vzdálenosti například od vlahkového stožáru (od kuchyně). Určete několik bodů (předmětů, staveb) a nechte děti hádat, jak jsou daleko. Následně správné vzdálenosti změřte a vytvořte improvizovaný směrník s udáním správných vzdáleností. Ten připevněte do výchozího bodu, taková tabulka přejde dětem postupně 'do oka' a ony mohou tyto vzdálenosti používat (i podvědomě) při odhadu jiných vzdáleností.

Každý hráč dostane klacek v délce přesně jeden metr. Jeho úkolem je přinést tři další, z nichž jeden má například 0,7 m, další 1,6 m a poslední 2,4 m.

Nácvik vzdáleností je vhodné zakomponovat i do jiných soutěží. Například při honbě za pokladem dáváme instrukce typu „další nápopěva se skrývá 250 metrů na západ pod velikým smrskem“.

### Odhad objemu

Každý hráč si ve svém ešusu vyzkouší, kolik je litr vody. Jejich úkolem je následně přinést např. 0,8 l nebo 1,3 l apod.

*Varianta:* Lze samozřejmě použít i jakékoli jiné míry (např. hrnek o objemu 0,2 l).

### Odhad času

Při běžných aktivitách mají děti za úkol odhadnout daný časový úsek (půl hodiny, hodinu).

Úkolem dětí je odhadnout co nepřesněji pět minut. Mají deset minut na zkoušení a vytvoření si nějaké pomůcky, která jim v odhadu pomůže. Během této doby mají k dispozici budík nebo hodinky. Například si tak mohou změřit, jak dlouho jim trvá zazpívat si oblíbenou písničku apod.

Každý oddíl dostane deset lístečků, na nichž budou různé časy – 1,5 min, 5 min, 17,5 min atd. Jejich úkolem je od začátku soutěže vždy přijít na dané místo uprostřed tábora (kde čeká vedoucí). Každý oddíl má časy jiné, aby od sebe „nemohly opisovat“.

*Varianta:* Každý oddíl se při takovém odhadování musí vzdálit z tábora. Časový odhad je pak ztížen, je třeba počítat i s cestou do tábora.

**Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:**

Při plnění těchto aktivit nepotřebují děti se specifickými vzdělávacími potřebami žádnou speciální pomoc.





Čas přípravy  
60 minut



Čas realizace  
60 minut



Prostor  
klubovna, tábor



Roční období  
kdykoliv



Počet účastníků  
15 až 20



Věková kategorie  
7. třída, 13 let

## PRAVIDLA STOLNÍ HRY

**Cíl:** Vysvětlit pravidla nové deskové hry.

**Motivace:** Orientace v pravidlech stolních her.

**Legenda:**

**Potřeby:** Pracovní list, 5 různých stolních her, které ještě oddíl moc nezná, 1 hra na cca 4 členy.

K tomuto metodickému listu existuje pracovní list T8A.

**Provedení:** V první části vysvětlíme, co je úkolem – vybraní členi oddílu mají za úkol vysvětlit pravidla jedné stolní hry, která znají, svým kamarádům. Hráči se rozdělí na skupiny podle toho kdo, kterou hru ještě nezná. Vysvětlíme, jak správně postupovat při vysvětlování pravidel – podle složitosti hry, věku a počtu hráčů apod.

V další části dáme každé skupince jednu hru a necháme „vybrané“ hráče, aby ostatním ve „své“ skupince vysvětlili její pravidla a zahráli si ji podle nich. V případě zbylého času se „hráči“ vymění a zahrají si další hru. Dáváme pozor, jak si kdo počíná, a na závěr provede vedoucí spolu s hráči hodnocení, jak se jim povedlo splnit úkol, zda byla všem pravidla srozumitelná a pochopitelná k zapamatování.

**Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:**

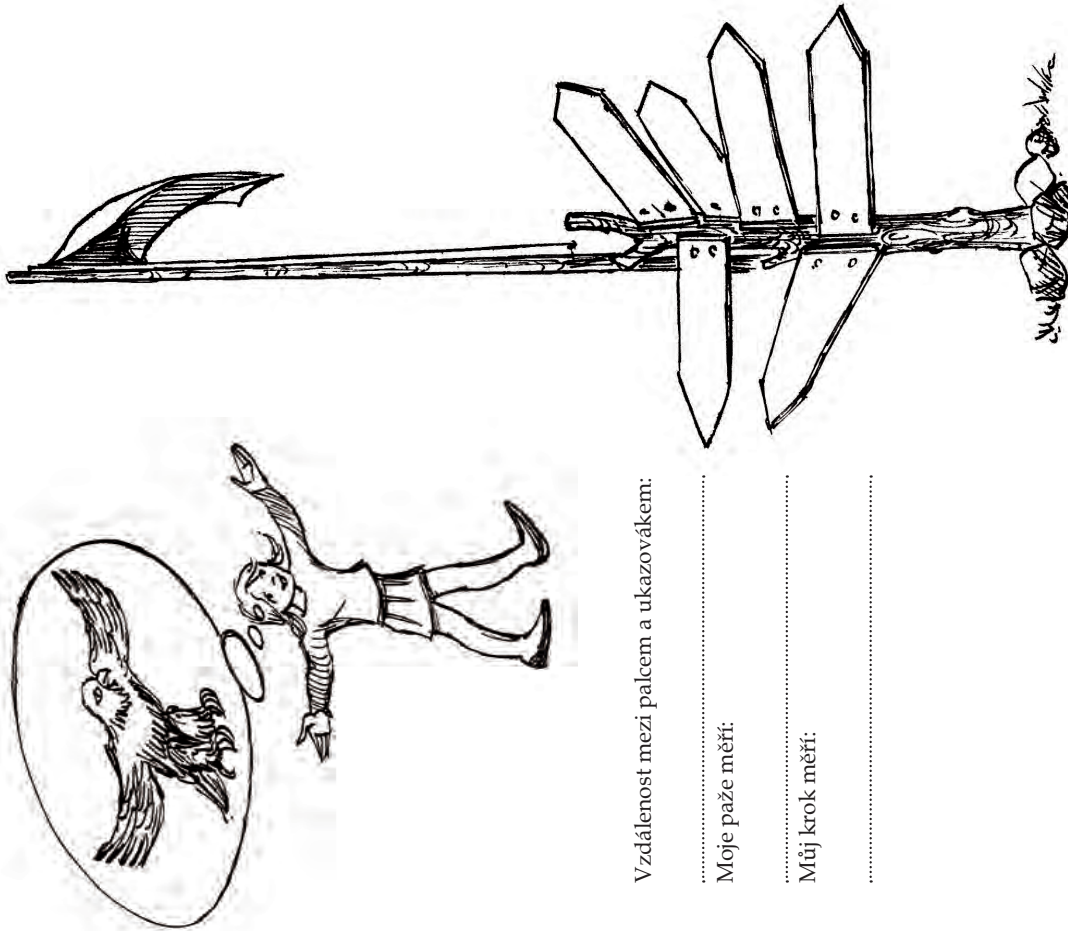
Pro děti s poruchou koncentrace pozornosti je vhodné postupně vysvětlovaná pravidla zapisovat na tabuli. Ve zkrácené podobě. Pozornost se tak lépe udrží a informace získaná více smysly je déle udržitelná...

**Moje poznámky:**

# STOLNÍ HRA

Už umím stolní hry:  
 .....  
 .....  
 .....

Naučil jsem se novou hru:  
 .....



Vzdálenost mezi palcem a ukazovákem:

.....  
 Moje paže měří:

.....  
 Můj krok měří:

.....





Čas přípravy  
5 minut



Čas realizace  
45 minut



Prostor  
místnost



Roční období  
neomezeno



Počet účastníků  
4–24



Věková kategorie  
15+

## Vyberte srdce

**Cíl:** Umět diskutovat ve skupině, umět říct svůj názor, naslouchat ostatním, řešení rasismu.

**Motivace:** V některých životních situacích se musí lidé rozhodovat okamžitě a na základě informací, které v danou chvíli mají. Někdy poté zjistí, že kdyby měli ještě další informace, rozhodli by se jinak. Opět je tak prokázáno, že informace jsou jednoznačně důležité pro život, a to nejen v daný okamžik. Toto se projevuje také v oblasti týkající se nahlížení na národnost nebo příslušnost k určité rase. Většinou se mladí lidé nechávají v těchto otázkách ovlivnit médií, rodiči a kamarády. Pokud ale zažijí s příslušníky jiných národů a ras vlastní zkušenost, tzn. poznají je osobně a získají od nich informace, mohou změnit názor (např. účast na mezinárodním táboře, mezinárodní programy škol – Erasmus apod.).

**Potřeby:** Kopie pracovního listu (příloha) se zadáním úkolu, stopky.

**Provedení:** Rozdělíme účastníky do skupinek po 4–6 lidech a každé skupince dáme kopii pracovního listu. Skupinky mají 20 minut na to, aby došly ke společnému rozhodnutí. 2 minuty před vypršením času účastníky upozorníme. Pracovní list nemusí hned ze začátku obsahovat všechny uvedené informace o pacientech. Vedoucí hry může postupně přinášet nově zjištěné skutečnosti o pacientech čekajících na transplantaci srdce (např. rasu, věk...). Nové informace by ale neměly přicházet několikrát během aktivity (max. 2x).

U této aktivity nelze samozřejmě určit, který pacient je tím správným, který by měl srdce dostat. Je zde velice důležitá reflexe po ukončení aktivity. V diskuzi by se mělo objevit, jak se účastníci cítili v pozici rozhodujících, jak se jim komunikovalo ve skupině, zda dokázali akceptovat argumenty ostatních, co bylo pro ně rozhodující při výběru...

### Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

**Zrakově postižení** – záleží na typu postižení. Lehčí stupeň – velké písmo, aktivitu dělat v dobře osvětleném prostoru. Těžší stupeň postižení – asistence vedoucího při práci s pracovním listem.

**Sluchově postižení** – dát si pozor na to, aby dítě bylo poblíž a mělo možnost při vysvětlování odezírat ze rtů vedoucího – vysvětlování krok za krokem. Mluvit zřetelně, nahlas, pomalu. Pro těžší stupeň – nevhodné.

**Pohybově postižení** – bez omezení.

**Mentálně postižení** – nevhodné.

**Řečově postižení** – bez omezení. Jen dát dostatečný prostor na komunikaci mezi dětmi.

**Obtížně vychovatelní** – striktní hranice a pravidla při práci.

**Jedinci se specifickými poruchami učení a chování** – dostatek času na zpracování podkladů.

### Moje poznámky:

**Pozor na:** Používání vulgárních nebo jiných nepatřičných výrazů vůči jiným rasám.

## Příloha č. 2

Představte si, že jste tým chirurgů ve velké nemocnici. Jako komise musíte přijmout velmi důležité rozhodnutí. V tomto okamžiku máte jednoho dárce srdce a osm pacientů, kteří potřebují transplantaci srdce. Pokud víte, prognóza úspěšné transplantace je pro všechny tyto pacienty stejná. Vaše komise musí vybrat, kdo srdce dostane. Máte dvacet minut na to, abyste došli ke skupinovému rozhodnutí.

### Pacienti

1. Sedmnáctiletá romská servírka, která nedokončila střední školu a je jedinou živitelkou své rodiny.
2. Patnáctiletá těhotná dívka, svobodná.
3. Středoškolák ruského původu, předseda třídy, který nedávno získal stipendium na lékařskou fakultu.
4. Čtyřicetiletá matka s třemi malými dětmi, vietnamská vdova, která v této zemi nemá žádné příbuzné.
5. Dvaapadesátiletý černošský náboženský vůdce, který vede útulek a kuchyň pro bezdomovce, kde se každý den stravují tisíce lidí.
6. Čtyřicetiletý vědec, který je blízko k objevu léku proti AIDS a sám je HIV-pozitivní.
7. Jedenáctileté děvče ze Středního výchovu, které se stalo symbolem světového míru.
8. Pacient přeložený z malé venkovské nemocnice – žádné další údaje nejsou k dispozici.

Canfield , Siccone, 1998, str. 321